

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (U 11/2020 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Tatu Liimatainen, maa- ja metsätalousministeriö (etäkuuleminen)
- teollisuusneuvos Juhani Tirkkonen, työ- ja elinkeinoministeriö (etäkuuleminen)
- ympäristöneuvos Merja Turunen, ympäristöministeriö (etäkuuleminen)

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Luonnonvarakeskus
- Suomen ilmastopaneeli
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsäteollisuus ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry
- WWF Suomi

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan unionin komissio antoi 4.3.2020 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmaston neutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (Eurooppalainen ilmastolaki) (COM(2020) 80 final).

Ehdotuksen tarkoituksena on luoda puitteet EU:n ilmaston neutraaliuden saavuttamiselle. Ehdotuksessa asetetaan sitova EU:n ilmaston neutraaliustavoite vuodelle 2050, säädetään nykyisen vuoden 2030 kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteen uudelleen tarkastelusta ja vuoteen 2050 ulottuvan kehityspolun asettamisesta, ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyvistä toimista sekä hallintoprosessista, jonka avulla seurataan, että EU etenee kohti ilmaston neutraaliustavoitetta.

Komissio tuottaa vaikutusarvioidun suunnitelman nykyisen vuoden 2030 kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteen uudelleen tarkastelua varten syksyyn 2020 mennessä. Vuonna 2021 komissio tekee tarpeen mukaan ehdotuksia unionin lainsäädännön muuttamisesta.

Ehdotuksen mukainen ilmaston neutraaliustavoite vuodelle 2050 kattaa kaikki alat sekä kaikki kasvihuonekaasut ja se on saavutettava EU:n sisäisin toimin. Tarvittavia toimia tehdään sekä unionitasolla että kansallisella tasolla. Aloilla, joilla kasvihuonekaasupäästöjen lopettaminen on haastavinta, niitä kompensoidaan poistumilla. Komissio päättää delegoitujen säädösten nojalla vuosien 2030–2050 välisestä kehityspolusta ja tarkastelee EU:n kehityspolkua uudelleen joka viides vuosi Pariisin sopimuksen aikataulun mukaisesti. Komissio raportoi tavoitteiden edistymistä koskevista arvioinneista neuvostolle ja Euroopan parlamentille. Komissio voi esittää jäsenmaille suosituksia taikka ehdottaa unionitason toimia.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kannan mukaan on tärkeää, että Suomen EU:n neuvoston –puheenjohtajakauden aikana joulukuussa 2019 Eurooppa-neuvostossa sovittu tavoite EU:n ilmaston neutraaliudesta vuoteen 2050 mennessä sisällytetään oikeudellisesti sitovaksi tavoitteeksi EU:n lainsäädäntöön. Pitkän aikavälin tavoite ja sen toteutumisen seuranta ohjaavat siirtymistä ilmaston neutraaliuteen koko EU:ssa ja luovat ennakoitavuutta unionin ilmastopolitiikkaan. Pariisin sopimuksen mukaisesti siirtymän kohti ilmaston neutraaliutta tulee olla peruuttamaton, toimien ilmaston neutraaliuden saavuttamiseksi tulee edistyä asteittain ja korostaen erityisesti fossiilisten päästöjen vähentämistä ja rahoitusvirtojen tulee suuntautua kohti vähähiilistä kehityskulkua. Valtioneuvosto korostaa tarvetta rajoittaa ilmastonmuutos 1,5 celsiusasteeseen ja pitää hyvänä, että komission ehdotus on linjassa Pariisin sopimuksen keskeisten, sekä ilmastonmuutoksen hillintää että siihen sopeutumisesta koskevien velvoitteiden kanssa.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että vuoden 2050 ilmaston neutraaliustavoite kattaa koko talouden päästöt, sillä kaikkien talouden sektorien on osallistuttava tavoitteen saavuttamiseen. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tärkeänä, että ilmaston neutraaliuden käsitettä ja sen määrittelyperusteita täsmennetään asetuksen jatkokäsittelyssä. Ilmaston neutraaliuden perustuminen Pariisin sopimukseen sekä Pariisin sopimuksen ja EU:n lainsäädännön mukaisiin kasvihuonekaasujen inventaa-

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp

riotietoihin olisi valtioneuvoston mielestä kannatettavaa. Valtioneuvosto korostaa, että ilmasto-neutraalius tulee määritellä asetuksessa selkeästi. Lisäksi tulee eritellä miten päästöt ja poistumat lasketaan ilmastoneutraaliuden saavuttamisen seurannassa. Myös esimerkiksi meriliikenteen ja kansainvälisen lentoliikenteen päästöjen osalta tarvitaan lisätietoa siitä, miten asetusta sovelletaan niihin.

Valtioneuvosto tukee komission esitystä ilmastoneutraaliuden saavuttamisesta EU:ssa viimeistään vuoteen 2050 mennessä, jolloin kasvihuonekaasupäästöjen tulee olla korkeintaan yhtä suuret kuin niiden poistumat. Vuoden 2050 jälkeen EU:n nettopäästöjen tulisi valtioneuvoston näkemyksen mukaan olla negatiiviset. Komission ehdotuksessa tätä ei esitetä. Valtioneuvosto pitäisi hyvänä asian kirjaamista ilmastolakiin, mutta pitää ensisijaisena tässä vaiheessa 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen asettamista sitovaksi velvoitteeksi ja katsoo, että ehdotus voidaan hyväksyä myös ilman tätä lisäystä. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan kaikkien EU:n jäsenvaltioiden tulee tehdä osansa EU:n ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Keskeistä on myös huolehtia siitä, että toimenpiteet ovat vaikuttavia ja kustannustehokkaita.

EU:n vuoden 2030 kasvihuonekaasujen päästövähennysveloitteen riittävyyden arviointi on tarpeen vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamisen kannalta ja päästövähennysveloitteen ottaminen osaksi asetusta on kannatettavaa. Suomen ajama EU-tason tavoite on vähintään 55 %:n päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Valtioneuvosto kii-rehtii komission vaikutusarviointia ja suunnitelmaa vuoden 2030 tavoitteen nostosta. Tarvittavat muutokset unionin lainsäädäntöön, joista odotetaan komissiolta ehdotuksia vuoden 2021 aikana, tulee tehdä perusteellisten ja jäsenvaltiokohtaisten vaikutustenarviointien pohjalta.

Valtioneuvoston kannan mukaan ilmastoneutraaliuden edistymisen tarkastelu viiden vuoden välein Pariisin sopimuksen mukaisessa aikataulussa on tarpeen sekä 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen toteutumisen että Pariisin ilmastosopimuksen velvoitteiden noudattamisen kannalta. Valtioneuvosto korostaa, että kehityspolun ja sen mahdollisen muuttamisen tulee perustua ilmastotieteen tuloksiin ilmastomuutoksen etenemisestä. Valtioneuvosto korostaa myös toimenpiteiden kustannustehokkuutta ja niiden vaikutusta talouden kilpailukykyyn. Valtioneuvosto pitää tärkeinä myös teknologianeutraaliutta ja ruokaturvaa, joita komissio ei mainitse huomioon otettavina seikkoina kehityspolun asettamisessa. Tavoitteena on luoda mahdollisimman ennakoitavissa oleva toimintaympäristö kaikille toimijoille. Valtioneuvosto pitää kuitenkin tarpeellisena, että kehityspolkua voidaan tarvittaessa tarkentaa ja korostaa, että kehityspolun tulee olla riittävän joustava, jotta muuttuneet olosuhteet voidaan tarpeen mukaan ottaa huomioon. Valtioneuvosto haluaa vielä selvittää tarkemmin delegoitujen säädösten käyttöä kehityspolun määrittämiseen ja muuttamiseen. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että komissio määrittäisi ehdotuksen myötä kehityspolun vuodesta 2030 vuoteen 2050. Nykyisen käytännön mukaan jäsenvaltiot päättävät il-mastopolitiikan yleistavoitteista eikä kehityspolkua ole määritely.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että ilmastolakiin sisällytetään velvoite jäsenmaille laatia ja toimeenpanna ilmastomuutokseen sopeutumista koskeva suunnitelma tai strategia, sekä niitä koskevat yleiset sisältövaatimukset. Sopeutumistoimet vaihtelevat jäsenmaittain, joten eurooppalaisessa ilmastolaissa ei valtioneuvoston näkemyksen mukaan ole tarpeen säätää yleisiä sisältövaatimuksia yksityiskohtaisemmin sopeutumistoimista. Sopeutumistoimien etenemistä ja niiden riit-

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp

tävyyttä on tarpeen seurata. Valtioneuvosto katsoo, että suunnittelun, seurannan ja raportoinnin hallinnollista taakkaa ei tule tarpeettomasti lisätä.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että EU:n ilmastolain mukainen raportointi pohjautuu jo EU-lainsäädännössä oleviin velvoitteisiin laatia kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma, ja korostaa, että jäsenvaltioiden suunnittelu-, seuranta- ja raportointitaakkaa ei tule kohtuuttomasti lisätä. Ilmastolain mukaisen raportoinnin aikataulut tulisi asettaa niin, että komissio voi arvioissaan hyödyntää hallintomallin mukaisia suunnitelmia (NECP).

Komission esityksen mukaan ilmastoneutraalius tulee saavuttaa EU:n sisäisin toimin. Valtioneuvosto pitää tätä lähestymistapaa tässä vaiheessa hyvänä. Valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että kansainvälisten joustojen käytön mahdollistamista voitaisiin tarkastella myöhemmässä vaiheessa esimerkiksi EU:n kehityspolun uudelleentarkastelujen yhteydessä. Edellytyksenä kansainvälisten joustojen rajoitetulle käytölle tulee joka tapauksessa olla, että niistä on sovittu Pariisin sopimuksen puitteissa riittävän tarkat säännöt, jotka takaavat kansainvälisten hyvitysten lisäisyyden ja estävät niiden laskemisen useamman kerran päästövähennystavoitteen saavuttamiseen. Valtioneuvosto katsoo, että maankäyttösektorin hiilivarastoja ja nieluja tulee hallinnoida jäsenmaakohtaisesti. Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotus ei ole ristiriidassa tämän periaatteen kanssa. Valtioneuvosto korostaa lisäksi tässä yhteydessä YK:n ilmastopimuksen ja Pariisin sopimuksen mukaisia velvoitteita.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä Euroopan unionin ilmastolainsäädännön avointa valmistelua ja yhteiskunnan osallistumista laajasti lainsäädännön valmisteluun.

Valtioneuvosto tarkentaa kantaansa komission ehdotuksen käsittelyn edetessä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komission ehdotuksen taustalla on Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (Green Deal), jossa vahvistetaan komission tavoite tehdä Euroopasta ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä. Maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut Euroopan vihreää kehitysohjelmaa koskeneen valtioneuvoston kirjelmän johdosta lausunnon (MmVL 3/2020 vp), jossa se on katsonut, että ohjelman tavoitteet edistävät myös Suomen tavoitetta olla hiilineutraali vuonna 2035. Valiokunta korosti, että ohjelman tavoitteena on myös pitää Euroopan talous globaalisti kilpailukykyisenä, luoda työpaikkoja ja parantaa ihmisten elämänlaatua. Tämän vuoksi on olennaista, että Green Dealin sisältämissä teemoissa pidetään esillä myös teollisuuden investointiedellytyksiä. Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoi, että siirtymä ilmastoneutraaliin talouteen luo myös merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on lisäksi edellä mainitussa lausunnossaan korostanut, että kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa toteuttavien maiden, kuten Suomen, ilmastotoimia ei tule lukea muiden maiden hyväksi ja maankäyttösektorin ja erityisesti metsien hiilinieluja tulee voida hyödyntää jäsenvaltiokohtaisesti. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan komission ehdotus ei ole ristiriidassa tämän periaatteen kanssa.

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp

EU:n vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) tulee olla myös osa niitä toimia, joita tehdään COVID-19-kriisin jälkeen yhteiskunnan ja talouden palauttamiseksi raiteilleen. EU:n ilmistolain toteuttaminen hyödyttää niitä suomalaisia vientiyrityksiä, jotka kehittävät tai käyttävät puhtaita teknologioita, luomalla kansainvälistä kysyntää näille teknologisille ratkaisuille ensi vaiheessa EU:n sisämarkkinoilla. EU:n tulee tukea ilmastoystävällisiä hankintoja, sillä ne mahdollistavat referenssien syntymisen. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että Suomessa maa- ja metsätaloudessa on jo toteutettu korkeatasoisia ilmastotoimia. Maa- ja metsätalous ovat toimialoja, jotka omalla aktiivisella toiminnallaan pystyvät sitomaan hiiltä ja edistämään ilmastotavoitteiden saavuttamista ja siten tarjoamaan ratkaisuja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi myös kansainvälisesti.

Komission ilmastolakiehdotus ei vielä sisällä tarkkaa ehdotusta siitä, mikä EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitteen tulisi olla, mutta siinä pyydetään komissiota tarkastelemaan vaihtoehtoja päästövähennystavoitteen nostamiseksi nykyisestä 40 prosentista 50—55 prosenttiin verrattuna vuoden 1990 päästötasoon. Green Dealin ja ehdotetun ilmastolain mukaisesti komissio tekee vaikutusarvion ja suunnitelman EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitteen nostamisesta. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä, että komission suunnitelma valmistuu sille asetetun aikataulun mukaisesti vuoden 2020 aikana ja sen tukena on kattava ja ajantasaiseen tietoon perustuva vaikutustensarviointi. Päästövähennystavoitetta koskevassa vaikutusarvioinnissa tulee tarkastella erikseen eri maankäyttömuotoja ja sektoreita, kuten maa- ja metsätaloutta.

Pitkän aikavälin ilmastoneutraalisuustavoitteen saavuttamisessa keskeistä on fossiilisten päästöjen merkittävä ja hallittu vähentäminen. Tämä ei tule komission ilmastolakiehdotuksessa riittävän vahvasti esiin. Maailmanmarkkinoilla toimivien yritysten osalta tulee samalla kiinnittää huomiota hiilivuodon riskin vähentämiseen eli ehkäistä sitä, että tuotantoa siirrettäisiin EU:n ulkopuolelle kasvattaen päästöjä. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaakin päästökauppasektorin keskeistä roolia EU:n yhteisten ilmastotavoitteiden toteuttamisessa ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäjänä.

Ilmastoneutraalisuuteen siirtyminen edellyttää muun muassa teollisuudessa valtavia investointeja, mistä syystä vakaan ja ennakoitavan sääntelyn merkitys on keskeinen. Esimerkiksi Suomessa toimivan metsäteollisuuden tehtaat voivat olla lähes fossiilivapaita vuonna 2035, mikäli toimintaympäristö tukee ilmastomyönteisiä investointeja. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että ilmastoneutraalisuuteen siirtymiseksi toteutettavien toimenpiteiden tulee olla kustannustehokkaita ja toteuttamiskelpoisia, ja niiden vaikutus talouden kilpailukykyyn tulee ottaa huomioon. Myös teknologianeutraalius ja ruokaturva ovat sellaisia tärkeitä näkökulmia, joita komission ehdotuksessa ei ole riittävästi tuotu esiin. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että ruokaturvan rooli ilmastopolitiikan reunaehtona on Pariisin sopimuksen mukaisesti tuotava selkeämmin osaksi EU:n ilmastolakia.

Komissio ehdottaa, että delegoitujen säädösten kautta se voisi määrittää vuosille 2030—2050 kehityspolun, jota EU:n tulee seurata nettonollatavoitteen saavuttamiseksi. Tavoitteiden toteutumisen seuranta yhdenmukaisten kriteerien pohjalta on tärkeää. Komission esitys olisi toteutuessaan kuitenkin merkittävä muutos nykykäytäntöön, jossa jäsenvaltiot ovat Eurooppa-neuvoston päätelmien kautta linjanneet EU:n päästövähennystavoitteet. Maa- ja metsätalousvaliokunta suhtautuu komission ehdottamaan delegoitujen säädösten laajaan käyttöön kielteisesti ja pitää toimival-

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp

lan siirtoa komissiolle ongelmallisena erityisesti siltä osin kuin se koskisi vuosien 2030 ja 2050 välisten tavoitteiden asettamista.

Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä, että kun päästöpolkuja ja niillä etenemistä tarkastellaan, se tehdään pohjautuen parhaimpaan saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon ja asianmukaisiin vaikutusarviointeihin. Myös hyvin toteutettu osallistaminen auttaa tekemään parempia päätöksiä ilmastopolitiikassa, kun uusia näkökulmia ja uutta tietoa tulee mukaan keskusteluun. Ilmastopoliittisten toimien tulee olla alueellisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä ja oikeudenmukaisia.

Ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan maa- ja metsätalouteen ympäri Eurooppaa, mistä syystä sen aiheuttamiin muutoksiin on varauduttava. EU:n ilmastolakiehdotus sisältää jäsenvaltioille velvoitteen laatia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi strategia tai suunnitelma. Eri maiden sopeutumistoimilla on myös laajempaa vaikutusta erityisesti naapurimaissa ja maailmanlaajuisestikin. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä huomion kiinnittämistä ilmastonmuutoksen lisäksi myös ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, koska sillä vahvistetaan kykyä joustavasti mukautua muuttuvaan ilmastoon ja vähennetään alttiutta ilmastonmuutoksen vaikutuksille.

Komission ehdotuksessa on pyritty vähentämään raportoinnin ja seurannan taakkaa ottamalla ilmastolain toimeenpanoon tarvittava raportointi ja seuranta osaksi nykyistä energia- ja ilmastopolitiikan raportointikokonaisuutta sekä sovittamalla aikatauluja Pariisin sopimuksen ja hallintomalliasetuksen raportointi- ja arviointiaikatauluihin. Aikataulujen yhteensovittamisen lisäksi raportoinnissa käytettävien määritelmien ja luokitteluiden yhteensovivuuteen on syytä kiinnittää huomiota. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että suomalaisten toimijoiden suunnittelu-, seuranta- ja raportointitaakkaa ei tule lisätä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp

Helsingissä 28.5.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Juha Pylväs kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Ehdotuksen tarkoituksena on luoda puitteet EU:n ilmastoneutraaliuden saavuttamiselle. Ehdotuksessa asetetaan myös sitova EU:n ilmastoneutraaliustavoite vuodelle 2050, niin ikään säädetään nykyisen vuoden 2030 kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteen uudelleen tarkastelusta ja vuoteen 2050 ulottuvasta kehityspolun asettamisesta, ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyvistä toimista sekä hallintoprosessista, jonka avulla seurataan, että EU etenee kohti ilmastoneutraaliustavoitetta.

Samaten ehdotuksella vahvistetaan vuodelle 2050 asetettu EU:n ilmastoneutraaliustavoite, joka kattaa kaikki alat ja kaikki kasvihuonekaasut ja joka on saavutettava unionin sisäisin toimin. Kasvihuonekaasujen poistumia tarvitaan kompensoimaan jäljellä olevia kasvihuonekaasuja aloilla, joilla päästöjen lopettaminen on kaikkein haastavinta. Artikloissa edellytetään myös, että tarvittavat toimenpiteet toteutetaan sekä unionitasolla että kansallisella tasolla, jotta 2050 ilmastoneutraaliustavoite voidaan saavuttaa yhteisesti.

Eräillä EU:n jäsenvaltioilla, kuten Suomella on jo voimassa oleva kansallinen ilmastolaki. Suomen ilmastolaissa pitkän aikavälin tavoitteeksi on asetettu kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen vähintään 80 prosentilla vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 päästöihin verrattuna. Kansallisen ilmastolain muutosten valmistelu siten, että lakiin sisällytetään tavoite hiilineutraaliuden saavuttamisesta, on aloitettu. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Myös vuoden 2050 tavoitetta on tarkoitus päivittää. Voidaankin liioittelematta sanoa, että ilmastonmuutoksen torjuminen on kiireellinen haaste sekä maamme istuvalle hallitukselle, että Euroopan unionille. Tämäkin esitys sen todentaa liiankin hyvin.

Ensinnäkin emme valiokuntaryhmänä ymmärrä sitä, että maamme hallitus tekee vahingollisia ratkaisuja koko Suomen kannalta pelkästään ideologisista syistä. Nyt näin tapahtuu sekä kotimaan että EU:n tasolla, sillä liian tiukat ja kunnianhimoiset ilmastovähennystavoitteet rapauttavat täysin suomalaisen teollisuuden, liikenteen, maatalouden ja muun yhteiskunnan toimintaedellytykset. Toisin kuin hallitus me perussuomalaiset haluamme varmistaa ja turvata muiden muassa edellä mainittujen toiminta-alojen kuten suomalaisen teollisuuden, maatalouden ja liikenteen toimintaedellytykset maassamme. Nyt käsittelyssä oleva esitys ja hallituksen toimintalinja ei tätä turvaa anna. Ei sitten missään muodossa.

Toisekseen on myös käsittämätöntä, että tällä hetkellä ilmastopimuksia toteutetaan maanosien välillä nu-rinkurisesti siten, että siellä, missä päästöinvestoinnit ovat suhteessa edullisimpia, edellytetään minimaalisia päästö-vähennyksiä. Vastaavasti siellä, missä päästöinvestoinnit ovat suhteessa kaikkein kalleimpia, vaaditaan maksimaalisia vähennyksiä. Sen sijaan, perussuomalainen energia- ja ilmastopoliittinen (ml. maatalous) ajattelu perustuu isänmaallisuuteen sekä kansalliseen etuun, että oikeudenmukaisuuteen. Samaten näemme, että kansalaisten syyllistäminen ilmastonmuutoksen var-jolla on lopetettava. Etenkin maatalouden alkutuottajat ovat tässä olleet ”suurennuslasin alla” jo pitkään. Nimenomaisesti siten, että maatalousyrittäjämmme on erityisesti

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp

syytetty ilmastonmuutoksen lisäämisestä. Me perussuomalaiset näemme ja tiedämme, että tämä on väärää tietoa, eikä täten pidä paikkaansa, sillä viljelijät ovat jo tehneet paljon muutoksia omalla sektorilla juuri esimerkiksi viljelytekniikoiden suhteen. Tämä on vähentänyt väitettyjä päästöjä.

Kolmanneksi olemme sekä puolueena että valiokuntaryhmänä tyrmistyneitä siitä, että ao. esitys ja sen tietyt artikkelit antavat lisää toimintavaltaa komissiolle, joka saa vielä valtuudet arvioida kansallisten ilmastotoimien riittävyyttä viiden vuoden välein. Muutoinkin esitys on raskas ja velvoittava Suomelle. Tällainen kehitys on mielestämme täysin kestämatöntä. Tällä päätöksellä heikennetään entisestään Suomen ja muiden kansallisvaltioiden asemaa. Itse asiassa, tämä on rajua EU-liittovaltiokehitystä pahimmillaan. Luonnollisesti emme puolueena hyväksy tällaista kehitystä.

Lopuksi haluamme valiokuntaryhmänä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kokonaisuudessaan nyt tehty esitys lisää kustannuksia ja hallintokoneiston virkavaltaisuutta. Muutoinkin on todettava, että sekä maamme hallituksen että Euroopan unionin ilmastopolitiikka on täysin epäonnistunut. Sen tämä nyt käsitellyssä oleva esitys todisti jälleen kerran.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon eikä yhdy valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 28.5.2020

Ritva Elomaa ps
Mikko Lundén ps
Jenna Simula ps

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Euroopan komission kunnianhimoinen Green Deal -ohjelma sitoo yhteen kaikki EU-politiikan osa-alueet liikenteestä verotukseen, elintarvikkeista maataloustuotantoon ja teollisuudesta infrastruktuurihankkeisiin. Komissio esittämä ilmastoneutraaliustavoite vuodelle 2050 kattaa kaikki alat sekä kaikki kasvihuonekaasut ja on saavutettava EU:n sisäisin toimin. Eurooppalainen ilmastolaki on osa tätä kokonaisuutta.

Valtioneuvosto on esittänyt kannakseen, että Suomen EU:n neuvoston puheenjohtajakauden aikana joulukuussa 2019 Eurooppa-neuvostossa sovittu tavoite EU:n ilmastoneutraaliudesta vuoteen 2050 mennessä sisällytetään oikeudellisesti sitovaksi tavoitteeksi EU:n lainsäädäntöön.

Kristillisdemokraattinen valiokuntaryhmä suhtautuu myönteisesti EU:n 2050 -ilmastoneutraaliustavoitteeseen, mutta toisaalta sitova lainsäädäntö työkaluna tavoitteen saavuttamiseksi herättää edelleen kysymyksiä.

Eurooppalainen ilmastolaki paaluttaa EU:n 2050 ilmastoneutraaliustavoitteesta EU-oikeudellisesti sitovan ja antaa komissiolle mahdollisuuden kiristää omatoimisesti EU:n päästövähennystavoitteita viiden vuoden välein. Ilmastolakiesitys käytännössä siirtää enemmän toimivaltaa ilmastotavoitteiden asettamisessa jäsenmailta komissiolle. Velvoitteet kirjataan ensin lakiin olettaen ja toivoen, että keinot keksitään ja kyetään ottamaan käyttöön myöhemmin, maiden sosiaaliset-, ympäristölliset, taloudelliset ja teollisuuden kilpailukykyyn liittyvät näkökohdat huomioon ottaen.

Lain tavoite edistää EU:n ilmastoneutraaliustavoitetta on kannatettava. Ilmastolain noudattamisen seurannan ja arvioinnin käytännön keinot on määritelty toistaiseksi ilmeisen epäselvästi ja joustavasti, mitä voi pitää yhtäältä myös hyvänä asiana. Esimerkiksi millä tavoin käytännössä komissio arvioissaan tulee ottamaan huomioon eri EU-maiden hyvin erilaisen lähtötilanteen, historian, energiantuotannon, teollisuuden ja maankäytön rakenteen, aikaisemmat ilmastotoimet, ja niin edelleen.

Herää kuitenkin edelleen kysymys, onko sitova EU-lainsäädäntö ylipäänsä oikea tapa ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Kiinnitämme huomiota, että ilmastolain käsittelystä on vähälle jäänyt analyysi myös siitä, ajaako asian paaluttaminen EU-lainsäädäntöön itse tavoitetta poliittisella tasolla, ottaen huomioon eri maiden sisäpoliittinen tilanne.

Komissio on myös kytkenyt Green Deal kokonaisuuden, johon myös ilmastolaki kytkeytyy käsittelyn osaksi Euroopan talouden koronapandemian jälkeistä elvytysohjelmaa.

Kuten valiokunnan lausunnossa todetaan, ilmastonmuutoksen hillinnässä keskeisintä on pyrkimys kohti fossiilisten polttoaineista vapaata taloutta. On jo nähtävissä, että osalle EU-maista on 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen ja myöhemmin asetettavien välitavoitteiden saavuttaminen tulee monille maille olemaan erittäin haasteellista saavuttaa.

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp Eriävä mielipide 2

Tavoite energiaintensiivisen teollisuuden, lämmityksen ja liikenteen dekarbonisaatiosta tulee käytännössä vaatimaan erittäin suurta lisäpanostusta puhtaaseen energiantuotantoon. Tulevina vuosina Euroopan tasolla on käytävä avointa keskustelua siitä, miten tämä energia tuotetaan.

Ilmastolain tavoitteiden kanssa ristiriidassa on kuitenkin mm. se, että tälläkin hetkellä monet keskeiset EU-maat rakentavat edelleen muun muassa voimakkaasti uutta maakaasua hyödyntävää voimalakapasiteettia ja purkavat mm. ydinvoimaa. EU:n päätös jättää ydinvoima epäselvään asemaan ns. vihreän rahoituksen taksonomiassa, on voimakkaassa ristiriidassa ilmastolain tavoitteiden kanssa. Komission Green Deal -esityksissä pidetään esillä pääsääntöisesti vain uusiutuvan energian lisärakentamista. Joidenkin EU-maiden, kuten Ranskan CO₂-päästöt ovat jo tuotettua energiayksikköä kohden varsin matalat juuri ydinvoiman ansiosta. Mittakaava, jolla energiantuotannon ja -kulutuksen pitäisi koko EU-alueella muuttua, on kuitenkin valtava, eikä dekarbonisaatiota ole realistista laskea pelkkien uusiutuvien varaan.

Ilmastolakiin kytkeytyvään Green Deal -pakettiin liittyvillä esitetyillä tuilla on mahdollista aiheuttaa häiriöitä sähkön tuotannon markkinoille. Mm. Energiateollisuus ry suhtautuu kriittisesti sähköntuotantoon suunnattuun elvytysrahaan. Tuki maiden välisen sähkönsiirtokapasiteetin kehittämiseksi on kannatettava.

Uusiutuvan tuuli- ja aurinkosähkön tuotannon ja sähköntarpeen epätasaisuuksia on ehdotettu taseuttavan EU-tasolla tai jopa maanosien välisiä verkkoyhteyksiä vahvistamalla sekä sähköenergian varastoinnin avulla. Potentiaalisesti suurin riski kaikkien korttien laittamisessa uusiutuvien varaan liittyy sähköverkkoihin, sillä koko EU:n laajuisen sähköverkon ja -markkinan kompleksisuus ja keskinäisriippuvuudet tulisivat olemaan erittäin korkeita.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto Suurelle valiokunnalle koskien Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle (U 11/2020) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) sisältää 10 kohtaa, joita valiokunta korostaa.

Suureen osaan Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnossaan esittämistä näkökohdista myös Kristillisdemokraattinen valiokuntaryhmä voi yhtyä.

Esimerkiksi kohdassa (2) esitetty huomio, että kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa toteuttavien maiden, kuten Suomen, ilmastotoimia ei tule lukea muiden maiden hyväksi, ja maankäyttösektorin ja erityisesti metsien hiilinieluja tulee voida hyödyntää jäsenvaltiokohtaisesti, on tärkeä huomioida. Samoin, kuten kohdassa (6) todetaan, ilmastoneutraalisuuteen siirtyminen edellyttää muun muassa teollisuudessa valtavia investointeja, mistä syystä vakaan ja ennakoitavan sääntelyn merkitys on keskeinen.

Korostamme, että EU:n ilmastolainsäädännön tulee mahdollistaa laaja keinovalikoima joustoi-neen ja huomioida kansainvälinen kilpailukyky.

Korostamme myös, että mikäli EU:n ilmastolainsäädännön kehittäminen johtaa LULUCF-asetuksen avaamiseen, nykyisistä laskentasäännöistä pitäisi päästä lähemmäs raportoituja nieluja ja

Valiokunnan lausunto MmVL 11/2020 vp

päästöjä. Nykyisenkaltaiset laskentasäännöt rankaisevat jäsenvaltioita, jotka historiallisesti ovat kyenneet kasvattamaan nielujaan. Lisäksi LULUCF-asetuksen avaaminen nostaisi esiin kasvavan tarpeen yhteensovittaa vapaaehtoisten markkinamekanismien kautta saavutettavien nieluhyötyjen ja valtion raportoinnin yhteensopivuutta siten, että nieluhyödyn tuottaja aidosti taloudellisesti hyötyy tekemistään ilmastotoimista. Nykyisessä LULUCF-asetuksessa tai käsiteltävänä olevassa EU:n ilmastolakiesityksessä ei ole mitään viitteitä, että edellä mainittuihin epäkohtiin olisi tulossa korjausta. Alleviivaamme, että nielusäädöksillä ei pidä rajoittaa kansallisesti määriteltyjä kestäviä puunkäyttömahdollisuuksia. Metsävaroja on kasvatettava niin koko EU-tasolla kuin jäsenvaltioissa. EU:ssa onkin tarpeen pitää huolta metsien terveydestä. Toisin sanoen metsien kasvukuntoa on parannettava, metsäkatoa on ehkäistävä sekä metsäpinta-alaa on lisättävä. Edellä mainitut tavoitteet toteutuvat parhaiten oikein asetetulla tukipolitiikalla ja metsänomistajien omistusoikeutta kunnioittavan lainsäädännön turvin.

Muistutamme, että kotimaisen metsäteollisuuden osalta sovittujen energiatehokkuutta, uusiutuvaa energiaa, taakanjakoa ja maankäyttösektoria koskevien lainsäädäntöjen avaaminen voi summentaa teollisuuden näkymiä tuleville vuosille ja luoda suurta epävarmuutta. Lisäksi päästökauppajärjestelmä pysyy pitkään jatkuneessa muutoksen tilassa. Nämä ovat investointeja tarvitsevalle sekä kasvua haluavalle Euroopalle ja Suomelle huonoja uutisia.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että suuri valiokunta ottaa edellä esitetyt huomioon.

Helsingissä 28.5.2020

Peter Östman kd